

7 May

15

D E
C A T A R R H O,
E T D E
D Y S E N T E R I A L O N D I N E N S I,

E P I D E M I C I S U T R I S Q U E

An. M.DCC.LXII.

L I B E L L U S,

A U C T O R E
G E O R G I O B A K E R,

C O L L . R E G . M E D . L O N D I N . & C O L L . R E G . C A N T A B . S O C I O ,
& R E G . S O C I E T . S O D A L I .

L O N D I N I ,

E x O f f i c i n a G U L . R I C H A R D S O N & S . C L A R K .

P r o f t a t a p u d J . W H I S T O N & B . W H I T E ; & J . R O B S O N .
M . D C C . L X I V .

18

3 Pf

L E C T O R I S.

DUORUM morborum memorabilium, qui in eundem annum, hic veris, ille autumni soboles, inciderint, in publicum prodit historia: nuda ea, ac simplex; nullo orationis fuco, nullis theoriæ oblectamentis commendata. De causis, quæ nos plerumque latent, parum sollicitus, id unice volo, doque operam diligenter, ut ostendam, qui & quales hi morbi re ipsa fuerint, & quali ope profligandi. Hoc enim mihi persuasissimum habeo, conjecturalia omnia ac commentitia adeo non rationali medicinæ inservire, ut, ab ipsis artis incunabulis ad hæc usque tempora, nulla ei res majori aut impedimento

impedimento fuerit, aut dedecori. Iique semper scriptores de re medica optime meruisse visi sunt, qui nullis hujusmodi diverticulis devii abrepti, sed in morbis ipsis, ipsorumque curationibus observandis defixi, fidis omnia literis mandarunt; nihil, nisi naturam rerum evidenter, sensibusque & rectæ rationi plane obviam, veritatemque ipsam contemplati.

CUM id mihi certum destinatumque animo esset, si quid in hac re possem, his ipse editis periclitatus sum; plura fortassis identidem, si hæc arriserint, et si res ita ferat, daturus. Tu vero interim vale, & fave.

D E

D E

CATARRO EPIDEMICO

A N. M.DCC.LXII.

AESTAS An. M.DCC.LXI præter solitum & sicca fuerat & calida. Autumnum insequenter, necnon & ineuntem hiemem pluviae atque austri eo usque occuparunt, ut neque pruinæ concrecerent, neque deciderent ullæ nives, ad ipsum Januarii finem. Inde, ad medium mensis Martii, frequens gelu, non illud tamen acre & acutum, nisi exeunte demum Februario ; quo tempore se invicem insolito more exceperunt venti, pruinæ, nives, pluviae, omnes præter modum vehementes. Ad finem Martii tempesta humida fuit ac procellosa, decidente pluvia multa, cum grandine. Initio tandem Aprilis tempus in siccitatem converti cœpit. Cœli calor jam interdiu etiam gravior ; noctes frigidæ ac pruinose. Mense medio, cum nec-

B

dum

dum folia arboribus redierant, subito Sol effusit ardentissimus, visque æstus intempestiva atque intoleranda increvit. Perpetua fere deinde apricas, cœlumque sudum, quod vix ulla nubecula per dies bene multos, mense Maio, obscuravit. Maximam interim mensis partem Eurus, interdum et ad Aquilonem vergens, obtinuit. His vicibus aër et a calore ad frigus, et a frigore ad calorem repentinæ subiit commutationes; & interdum uno eodemque die consuevimus et in Sole periuri, & in umbra perfrigescere.

Hæc de aëris habitu, imperfecta satis atque incondita, ephemericum fere ad exemplum, breviter præfari placuit, ne ab aliorum more ac consuetudine devius prorsus abirem, quibus solenne est in rebus hujusmodi dedita opera versari. Rem vero subtilius persequi, supervacaneum fore puto: Neque enim unquam mihi persuasum habui, quorsum pertineat morborum epidemicorum originem ad mutabiles ventos referre, aut naturam eorum indolemque ad Barometrum exigere. Nimirum cum effectibus nobis præsertim res esse videtur, non autem cum causis, quæ occultæ plerumque sunt. Enimvero si morbus, de quo in præsentia agitur, iis cœli proprietatibus,

proprietatibus, quæ sensibus nostris se offerunt, ortum suum debuerit, qui, quæso, factum est, ut non Homines, loco proximi, eodem fere tempore ægrotaverint? Qui factum, ut morbus eos, quos millia non amplius II ab hac urbe disjungunt, senior longe, quam Londinenses ipsos, corripuerit? Quidnam esse causæ putemus, cur urbem Edinburgum ineunte Maio, aliquas vicinæ Cumbræ partes recedente tandem Junio, nec prius invaserit? Profecto quicquid nobis de hac omni quæstione scire conceditur, angusta admodum metitur circumscriptio; & laboribus quibuscunque frustra exantlatis, fateamur tandem necesse est cum optimo Sydenhamo—“ Quæ qua-
“ lisque sit illa aëris dispositio, nos pariter, ac complura
“ alia, circa quæ vecors ac arrogans philosophantium
“ turba nugatur, plane ignoramus.” Neque sane vi-
rum philosophum dedecet nescire ea fateri quæ nesciat,
adhibita modo prius ad res rite perpendendas diligentia:
At incognita pro cognitis habere, eaque incertissima
quæ sint, pro certis venditare, id vero dedecet. Sed ad
instituta pergamus.

QUARTO Aprilis die, tres in eadem domo eodem
morbo correpti sunt; qui quidem morbus die quarto &

vicesimo ejus mensis per universam urbem longe lateque
graſſabatur, neminem fere eximum habens. Simul
omnis ordinis, omnisque habitus homines, vix ullo dif-
crimine, ægrotabant; nec magis quidem molles & deli-
catuli, quam quibus firma & integra valetudo. Male
erat iis plerumque, qui ætate jam proceſſerant, præcipue
senioribus suspriosis. Male etiam corporibus nimium
repletis, & mulieribus, quibus sanguis per menstrua
non respondebat. Leviter plectebantur infantes, & li-
berabantur facillime. Servos ut plurimum hic morbus
graviter habebat, vel quod ifti homines sibi temperare
nollent quo minus pleniore vietu uterentur, cum tan-
quam ægros agere oportet; vel quod quies haud facile
contingere posset agendi necessitatem habentibus.

ELAPSO tandem duarum circiter hebdomadarum spatio,
pauci admodum reperti sunt, quos hoc malum nulla ex
parte tentaverat. Ejus hæ fere erant notæ: Alternis
frigus & calor corpus percurrens; tussicula continua,
importuna, alios statim ab initio, alios non, nisi post
biduum, adorta, quæ aliquando pauculum quiddam
pituitæ tenuis citabat, interdum arida erat, et nihil
prorsus emoliebatur; lassitudo, gravitas & dolor ingens

circa tempora & frontem ; oculi inflammati, madentes, refugientes lucem ; palpebræ tumidæ ; frequentia sternutamenta ; vox obtusa. De sensu quodam ardoris acutissimo per universum iter asperæ arteriæ ad ipsam etiam cartilagineum ensiformem pertingente (quasi interior cuticula abrasa esset) ad unum omnes conquerebantur : Nonnulli etiam de pari ardoris sensu a faucibus ad ipsum ventriculum, quasi œsophagus pariter cum aspera arteria inflammaretur. Vera aliqui & genuina angina pæne suffocabantur. Ad medianam sterni partem gravitas cum difficultate spirandi ; nec non, urgente tussi, aliqua tanquam laceratio inter scapulas, complures vexabat. Huc accedebant brachiorum, crurum, laterum instabiles quædam atque erraticæ punctiones. Interdum quoque frequenti tuisse sanguis quoque extundebatur ; nec raro guttæ aliquæ sanguineæ ex naribus distillare visæ sunt. Inter hæc aliquoties febris exæstuabat satis vehemens, mitior fere interdiu, noctu accessiones habens ; interdum tantilla erat, ut vix aut sitim faceret, aut impediret cibum, aut somnum interpellaret. Ægrotantibus constans erat perpetuumque sudoribus diffluere ; qui quidem vehementissimi prorumpere solebant, et aliquando morbum solvere, saltem reddere mitiorem. Sitis haud valde fauces

fauces urgebat; universis autem * lingua muco albissimo obsita erat, & tanquam lactis cremore imbuta. Color habitusque sanguinis, e vena detracti, pro diversa ægrotum natura, varios se præbuerunt. Urina fere in principio biliosa processit, in augmento materiam furfuraceam aut lateritiam desidentem ostendit. In omnibus animi demissio, viriumque defectus major longe quam pro morbi ratione. Tarde admodum ad sanitatem restituti sunt quam plurimi; tuisse utique & febricula, reliquiis mali ægre discutiendis, per menses aliquot, imo etiam nonnulli per annum integrum, confecti atque languentes. Aliquos, adversa valetudine diu colluctatos, phthisis tandem pulmonalis absumpsit. Multos, postquam jam ad cætera convaluissent, dolor admodum molestus aut in laterum alterutro, aut in aliqua abdominis parte, longo tempore fatigavit. Animadversum est Londini, plurimas mulieres, hoc morbo, vel reliquiis ejus ægrotantes, abortum fecisse, aut ante diem peperisse.

* Idem in duobus morbis epidemicis, huic nostro consimilibus, observavit olim Jo. Huxham. Vide observationum de aëre & morbis epidemicis vol. i. p. 80, & vol. ii. p. 100.

Alios primum & cum impetu invasit gravissimus artuum omnium & capitis dolor; sensus lassitudinis; vehemens febris; levia autem vel catarrhi vel peripneumoniae comitata sunt signa. Eos, praeterea ceteris, tam male habebat anxietas atque angustia praecordiorum, ut exanthemata aliqua jamjam proruptura viderentur. Id vero, Londini, rarius evenit, quantum aut ipse vidi, aut percontationibus reperire potui *.

AD hunc fere modum se habuit morbus; qui quidem intra quartum plerumque diem curationi cessit, crassiori

* Sequentem ægri historiam mihi retulit vir, tum in morbis curandis maxime exercitatus, tum in observandis maxime sedulus, Gulielmus Duncan. Servus quidam Lannorum, firmi habitus, hoc morbo decubuit. Sanguine jam quater detracto, per universum corpus se ostenderunt exanthemata, quod dicitur, miliaria. Nihilominus tamen immutata persistit pulsus durities, eadem tussis, eadem spirandi difficultas, idem dolor. Necesse igitur fuit, nulla exanthematum ratione habita, venam iterum atque iterum, & tandem usque ad octavam vicem pertundere. Hoc facto, febris in intermittentem abiit, & cortici peruviano cessit quam facilime. Iste autem vir, annis jam fere II elapsis, si frigus aliquando suscipiat, de dolore quodam, inter costas, juxta dorsi spinam, molestissimo, qui huic morbo ortum debuit, etiamnum queritur.

pituina.

pituita tussiendo egesta. Plus vero negotii fuit, & plus periculi, ubi, concitatori facta febre, & tussicula magis importuna, morbi jam vis in justam peripneumoniam exarserat; qua plurimi sunt conflictati. Huic autem vitio opportuniores fuerunt homines gulæ dediti, plenioris aut corrupti habitus; senes *, quibus spiritus difficultas inveteraverat; quotquot denique prima morbi indicia neglectui habentes, frigori se & labori temere objecerant.

ALIQUOS, ipso statim ab initio, vera adorta est peripneumonia; quod tamen ruri saepius, quam inter urbanos, obtigisse compertum est. Ibi, in locis quibusdam ab urbe remotioribus, istam fuisse mali epidemicci proprietatem, per literas nobis nuntiatum est. Nec peripneumonia solum, sed angina etiam passim dominabatur; & ita dominabatur, ut neque sexui, neque ætati pepercere. Ii autem gravissime ægrotabant, quibus otium, ut sibi parcerent, nullum fuit; maxime quibus quotidiani labo-

* Asthmate laborantibus si pleuritis vel peripneumonia supervenerit, fere semper moriuntur. Vide G. Baglivi præxæ medicæ lib. i.

ris pensum sub Dio peragendum. In hos utique tam
fæva erat pestilentia, ut quamplurimos, intra quartum
diem, ineluctabili morte abstulerit *.

NEQUE tamen adeo constanti lege ad inflammationem
spectavit hoc vitium, ut non aliquando (rarius tamen) se
in febriculæ lentæ faciem indueret, & ad id morbi genus
propius accedere videretur, quem Antiqui cardiacum ap-
pellarunt. Aliquando etiam circuitum habere consuevit,
atque hoc gyro, ut altero quoque die reverteretur. Ne-
que id sane miretur quisquam: quandoquidem enim cor-
pora humana tantum inter se differunt, vix fieri potest,
quin ab iisdem caufis alio atque alio more afficiantur.

* Dum in oppidulis, juxta urbem Lincolniam, maxime editis,
catarrhus ille epidemicus, qualem descripsimus, mense Maio, mitif-
simum se & maxime tractabilem præstabat, in pagis demissioribus,
vicinis, incredibilem ediderunt stragem anginæ, pleuritides, peri-
pneumoniæ. Remediorum instar omnium fuit, sanguinem promptis-
fime & larga copia detrahere. Id neglectum protinus insequebantur
alvi fluxus, & tormina, corporibus etiam firmissimis cita ac certa per-
nicies. Horum me certiorem fecit medicus in primis ingeniosus,
quo familiari utor, Robertus Petrie Lincolniensis.

Num variolæ, num morbilli, aut alia corporis mala, quotquot contagione spargi solent, effectus eisdem semper edunt, aut perpetuis ullis conditionibus subjici se patiuntur? Annon febres, nunc inflammatoria, nunc putrida, nunc *nervosa* (vitia inter se immane quantum discrepantia) derivantur sœpissime ab eodem fonte pestilentiae?

Quod ad curationem morbi, quem delineavimus, pertinet, quicquid de hac re aut usus mihi comproba verit, aut didicerim ab aliis, ordine jam exponam. Et sœpe quidem haud magna mole pugnatum est. Morbo enim invadente, plurimis hominibus saluti fuit domi se continuisse; omnimodo frigora & lassitudinem evitasse; negotiosam omnem actionem circumcidisse; & simul curioso victu cavisse, ne inutilis materia corpori superesset. Si quos autem vel febris vehementior, vel dolor aliquis laterum, vel spirandi difficultas infestaret, iis protinus, & mora nulla, sanguis mitti debuit, habita semper virum ratione. Si ex vena fanguinem mitti vires non patrentur, saltem confugiendum fuit ad levius illud præsidium, cucurbitulas, sic ut cutis quoque incideretur. Aliqua enim sanguinis detractio, in principio, perraro inutilis

inutilis fuit. Aliquando etiam usu venit, ut sanguinem copiose profundere oporteret, quo vitæ periclitanti consuleretur. Sæpe enim internæ suppurationes ægrum; nec opinantem, oppresserunt; & inde præceps periculum. Hoc plane mihi cōpertum habeo, anxietatem istam atque languorem, signa morbi, quod dicimus, pathognomonica, improvidos quosdam in malam fraudem induxisse; parcus utique in exinaniendo corpore, in calefaciendo nimios.

DETRACTO sanguine, alvum lotionibus ducere proximum fuit; quod remedii genus plurimum levament attulit per omnem morbi decursum. Dejectiones enim id agere visæ sunt, ut bilis illa omnis, quam majori jam copia frequens tussis, nixusque ad vomendum expimebant, ex intestinis continuo eliceretur; unde calor & inquietudo, febris comites, minuebantur. Quicquid autem causæ fuerit, in dubio non est, quin remedia, ventrem laxantia, plus in morbo isto profecerint, quam alia cujuscunque generis auxilia, si modo solam sanguinis detractionem excipias. Quin & Natura hanc nobis curandi viam monstravit; quæ quidem aliquando vomitus biliosi ope, aliquando biliosæ dejectionis, ægros ipsa liberavit.

MEDICAMENTA dare, sudori movendo apta, haud unquam salutare fuit, interdum etiam plusquam inutile: calorem enim consuerunt illa intendere, per se plus æquo vehementem. Satius omnino ægrotanti, ut in lecto conquiesceret, ac dilutissima se aliqua & tepida potionē prolueret.

Nec alienum fuit paulatim delingere oleum, & alia siusmodi assumere, quæ lavare id quod exasperatum est, quæ emollire tussiculam, quæ sputa evocare solent. In his tamen haud multum auxiliī fuit; uti quidem neque in nitro, aut in vulgatissimo illo remedio, sale absinthii cum succo limoniorum. Nihilominus tamen vel imbecilla remedia præstat aliquando potius experiri, quam nulla. Tussis etiam, noctu fere quam interdiu, molestior, opii pauxillulo sub noctem cöerceri debuit. Verum sive expuendi, spirandive difficultas, seu dolor pectoris, aut capitis infestaret, Emplastra Vesicatoria expeditissimum auxilium præstiterunt. Eadem, in dolore laterum, lateribus ipsis, pro more, imposita, mirum quantum levarunt & dolorem & tussiculam. Impetus autem materiæ pulmonem vexantis, maturius evocabatur, si ante adhibitæ fuissent cucurbitulæ.

ALIA longe atque dissimili curatione opus fuit, ubi morbus jam in lentam febriculam degeneraverat, continuam eam fere cum accessionibus. Jam nimiæ debilitati jacentis, & languenti stomacho succurrendum fuit. Adjicienda vis arteriis; toti corpori fultura. His in casibus cortex peruvianus, subinde & liberaliter datus, raro spem nostram fefellit. Protinus utique arteriarum exigui imbecillique pulsus, tussicula, præcordiorum anxietas, suspiria, tremores, vertigines, animique deliquia nobili antidoto concesserunt. Oportebat autem iisdem ipsis auxiliis tueri valetudinem, quibus est redita.

IDE^M hic morbus, eodem vere, universam fere Europam p^{er}agravit * ; civitati Venetum præ aliis locis pestiferus.

* Occipiebat morbus Vratislaviæ exeunte Februario, ibique per II circiter menses eo usque sœviit, ut funera a XXX vel XL, assueto scilicet numero, ad CL, singulis hebdomadis, adauxerit. Id testatur celebris Vratislaviæ Medicus, Jackwitz. Vindebonam sub finem Martii invasit; (pro^{ut} rem narrat Carolus Mertens legato Russico, ista in urbe agenti, medicus domesticus) atque ibi eandem fere proprietatem habuit quam apud nos Londinenses. Cothenius autem, Regis Borussiæ Archiater, eundem refert, in Ducatu Magdeburgico, mense

tiferus. In hac regione serius, in illa maturius se ostendit; nusquam vero gentium, quantum scio, vel ante Februarium, vel post Julium. Dum vero quaquaversum fæviret, Lutetiam Parisiorum, & regionem, urbi isti subiacentem, ne quidem attigit. Id quod a viris fide dignis didicimus *.

OPERA

mense primum Aprili se exhibuisse; neque in ista regione, multis exitio fuisse. Hæc viro experientissimo, Joanni Pringle, accepta refero; qui omnia, de hoc argumento, aut a se animadversa, aut exterorum literis allata, me lubenter docuit. Hamburgenses etiam initio Aprilis ægrotarunt; id quod duorum virorum excellentium (C. Rose, & J. A. H. Reimari) mihi confirmarunt epistolæ. At in mari Mediterraneo, apud nautas Britannos, non nisi mense demum Julio pestem hanc invaluisse accepimus.

* In chartula, quam Galli *la Gazette de France* vocant, describitur historia morbi satis accurata, qui, mense Junio, non quidem aliquam Galliarum partem, sed Argentoratum, reliquamque omnem Alsatiæ vexasse dicitur. “*Pendant le mois dernier, il a régné, tant à Strasbourg que dans le reste de l’Alsace, une maladie, qui a été presque générale. Elle a eu, pour symptômes, des frissons par tout le corps, un grand abattement, un violent mal de gorge, une douleur de tête très-aigue, une toux sèche & fréquente, & une respiration difficile. Toutes les personnes, qui en ont été attaquées, ont eu la fièvre*

OPERÆ fore pretium judicavi anquirere, an Catarrhus hic epidemicus certo aliquo progrediundi ordine ab alia ad aliam insulæ nostræ partem transferit; an scilicet ab oriente sole ad occidentem, a septentrionalibus locis meridiem versus, an vero motu contrario iter fecerit. Percontando autem didici nullam eum uspiam legem servasse, cursumque suum incertum more quodam desultorio peregisse; urbes vero & majora oppida, incolarum multitudine conferta, ubique citius infestasse, quam circumiacentes pagos. An contagiosus fuerit necne, nihil equidem certi affirmo. Hoc saltem constat, morbum omnino in Britannia incognitum fuisse, priusquam Londinenses in-

fievre plus ou moins forte, & les accidens ont varié suivant les dispositions intérieures; mais tous les malades ont ressenti des douleurs dans tous les membres. La plupart ont été guéris par des sueurs abondantes. On a été obligé de faire des saignées du bras ou du pied à quelques-uns. La maladie a fini quelquefois par une expectoration copieuse, & a été terminée en général par un ou deux purgatifs. Chez quelques sujets, elle a dégénéré en pleurésie ou en peripneumonie, mais ç'à été leur faute, & parce qu'ils n'ont pas voulu s'allier assez-tôt. Quelques Soldats de la Garnison, qui ont craint d'aller à l'Hôpital, ont été aussi les victimes de leur répugnance". Gazette de France du 5 Juillet, M.DCC.LXII.

vaferat;

vaserat; multisque in oppidis, qui primi ægrotaverint, eos nuper a Londino advenas accessisse *.

IN hac urbe, si tabulis publicis fides sit habenda, funera solitum numerum haud multum superarunt, hoc morbo regnante. Tempore quo idem † Mancestriae obtinebat, ibi (dictu mirum) solito etiam pauciores mortui sunt. Contra autem Norvici, testante medico egregio Gulielmo Offley, qui morbum, ista in urbe ter sævientem, curaverit, plures longe illi succubuerunt, quam quos similis omnino pestis an. M.DCC.XXXIII ‡, aut gravior illa, *influenza* dicta, an. M.DCC.XLIII §, e medio sustulerit.

IN hac omni narratione, nihil reconditum aut exquisitum de industria sectatus sum. Satis habui, ut

* Id nempe animadversum est Norvici, Lincolnæ, Leicestriæ, atque Excestriæ.

† Id didici ex literis periti admodum Chirurgi, C. White.

‡ Jo. Huxham observat. de aëre & morb. epid. vol. i. p. 80.
Medical Essays published at Edinburgh, vol. ii. p. 28.

§ Jo. Huxham observat. &c. vol. ii. p. 100.

res ipsa, prout se habuerit, dilucide, & cum fide describeretur; & (quod præfiscine dicam) ut justa aliqua tum morbi, tum curationis, et si vulgaræ satis & quotidianæ, memoria exstaret.

...orumq[ue] annis q[ui]dam cunctis sanguineis
hunc usque adhuc non videntur excedere deinceps q[ui]dam
etiam in corpore et in extremitatibus. Non sicut tempore raro sicut
etiam in corpore et in extremitatibus.

D E

...omilia sibi omnia

DYSENTERIA LONDINENSI

AN. M.DCC.LXII.

SUB exitum mensis Julii, An. M.DCC.LXII, Dysenteria epidemica incolas Londinenses invasit; morbi genus, hac in civitate novum fere, aut numeris saltem annis inauditum. Praecesserat æstuosa admodum & sicca tempesta; pluviæ autem nonnullæ paucis jam diebus deciderant. Ea pestis, toto autumni tempore ad Novembrem usque grassata, ingentem hominum numerum exercuit; magis quidem pauperum ædiculas infestans, quam civium potentiorum domos; infantibus, puerilique ætati, quam adultæ gravior; mollioribus corporibus, iisque quibus frequens adversa valetudo, quam duris atque robustis pleramque inimicior.

D E

De hoc morbo pauca quædam scripturus, ægros primum ipsos lectori ob oculos fistam, variis ejus affectibus, variis dolorum miseriis laborantes; deinde ad ea transibo explicanda, quæ experimentum in ipsis curationibus docuerit atque approbarit.

A C C E S S U M mali significabat sæpius (neque enim id perpetuum erat) sensus quidam frigoris extremas partes membrorum permeantis. Hunc protinus insequebantur capitis vertigo, oculorum caligines, stomachi nausea, amari ructus cum gravitate præcordiorum, vomitusque virescentis, aut flavescentis, aut etiam rufæ materiæ: mox vehemens intestinorum inflatio, vehemens dolor modo supra umbilicum, modo sub umbilico; denique, haud longo intervallo, alvi profusio repentina, biliosa, pejoris odoris quam ex consuetudine. Inde vero parum allevamenti; sed omnia in deterius ruere. Intendebantur tormina fixa jam & habitantia in imo ventre, paulum super ossa pubis, & in ea dorsi parte, quæ flexionibus intestini coli exadversum sita est. Atque hinc ortus est constans quidam ad desidendum nixus, eo magis excrucians, quia inexpugnabilis præ impotentia desidendi. Descendebant enim non ex cibo recte

cocta, sed nunc pituitæ mucisque similia; nunc, instar aquæ, in qua caro recens lota fuerit, leviter subcruenta, inodora; nunc quasi filamenta sanguinis muco intertexta; quin & purus interdum crux; interdum, morbo ingra- vescente, putris fanies. Dolores paulo ante excretionem acerrimi erant; requies a dolore aut nulla, aut exigua ea & fallax, novis cruciatibus illico interpellanda. Vigilia nocte fere & die continuata. Inflatio abdominis universis constans, & vix cum morbo ipso profliganda. De viscerum depressione omnes uno ore conquerebantur; plurimi etiam, quasi sentirent aliquod tanquam corporis solidioris, quod, cum pondere & mole sua urgeret, ad dejectionem provocaret *. Quibusdam nausea & vomitio molestæ erant; sed non item omnibus: vix autem unus quisquam repertus est, qui febre, fastidio, & insomnia vacaret. Nonnullos insuper vexabat ipsius ani prolapsus, & difficultas urinæ, molestissimum malum. † Quibusdam

* Vide Cœl. Aurel. de morb. chron. lib. iv. cap. vi.

† Urina plerumque erat plane suppressa, ut intra sex, octo, decem, vel quatuordecim dies vix guttam emitterent. Vide Jo. Hartm. Degneri Hist. Med. de Dysenteria &c. quæ Neomagi grassata fuit A. 1736, pag. 17.

urina vix fluxit per biduum. Nec lumbricos aliquos teretes, inclinato morbo, excludere, aut insolens erat, aut mali augurii. Cuidam, postquam morbus videretur abi- turus, abcessus alicubi in intestinis factus est; unde pro- fluxit pus, adjuncta debilitate, nausea, febricula. Hic tamen restitutus est. In pueri, XIV annorum, in ipsam, quod mireris, maniam exiit hæc Dysenteria, teste summo ac singulari viro, Gulielmo Heberden*.

MORBUS

* Corpora illa adiposa, ($\tau\acute{e}\alpha\tau\iota\cdot\sigma\gamma\eta\kappa\pi\acute{e}\nu\tau\iota\;\eta\kappa\lambda\alpha$) membrana, ac carnosa, quæ, in hoc morbo, simul cum sanguine, solent descendere, non semper exulcerari intestina, secundum veterum de hac re senten- tiā, significant; neque enim ea semper sunt, quæ videntur. Origini- nem horum corporum, pro suo more, feliciter exponit vir arte anato- mica excellens, Jo. Bapt. Morgagnus; cui sane multum debemus tum ob alia plurima, tum ob egregium illud opus, quo rem medi- cam nuperrime locupletavit. “ Scilicet ut irritatæ vesicæ glandulæ, sic glandulæ quoque intestinalis plus secernunt humoris sui, eum- que non qualem solent, cum recte valent. Itaque mucosa & albi- da utrobique appetet materia. Quod si insuper ea in sanguine dispo- sitio sit, ut facile in polypos coalescat, erit ille humor magis ad concrescendum pronus, eoque magis, ubi ejusmodi sanguis in ca- vum intestinalium aut exudans, aut effusus ad illum se addiderit, Sic enim dum sanguinis pars in coli intestinali cellulis restitabit, sece- dente

MORBUS autem minime uniformi tenore procedebat, sed in diversis corporibus aliam atque aliam speciem induebat; primis aliquando diebus nullo negotio discutiendus, in longum aliquando tractus. Primo neglectus, tractatu asperior occurrebat: etenim corpus, extenuatum atque confectum, ut morbo ferendo impar erat, ita ipsi impar curationi. Itaque optimum erat occurrere ipsis principiis, atque auxilia mature præripere. In hoc enim corporis affectu aliquod certe in medicina opis est, haud multum in naturæ beneficio.

RARO ex hoc emerserunt malo, qui magnam aliquam sinceri sanguinis copiam ex intestinis profuderant, &

dente aquea, & subsidente rubra portione, eæ, quæ relinquuntur, sanguinis, ut vocant, fibræ, facile poterunt in concretiones polyposas compingi, quæ sua albedine, ut toties olim in corde & vasis fucum fecerunt, & pro pinguedine acceptæ sunt, ita, mox cum recrementis detrusæ, hic quoque pro pinguedine haberi poterunt.—Hinc & origo intelligitur ramentorum, & grandium, quæ egeri dictæ sunt, membranarum, facilime autem quotundam ex illis aliis corporibus, quæ carnosa a Celso sunt appellata; si videlicet non tota rubra sanguinis portio sit ex ejus albis cohærentibus fibris expressa. Unde etiam intellegas licet, quam caute uti oporteat illa Hippocratis prædictione: *Dysenteria laboranti si veluti carunculæ exeunt, lethale.*" Vide Jo. Bapt. Morgagni de sed. & caus. morborum, epist. xxxi.

postea

postea frigidas extremas partes haberent. Neque fallax periculi nota, abdomen tumidum, intentum, tractanti resistens. Spem fuisse in angusto, ostendebant sitis immodica; lingua arida, ac scabra, colore cinereo aut livido; aphthæ; singultus. Conclamatum autem omnino erat, si deglutire nihil possent, aut aquam fœtidam ex ano rediderent *.

NON deerant, qui, hoc morbo confecti, inciderent in lævitatem intestinorum, vix ulla medicina corrigendam. Plurimos, in iis senes in primis, diu moleste habuit fluxus alvi purulentus, exulceratis intestinis, ut videtur, ortus. Atque hi fere in ultimam corporis infirmitatem redacti, lenta morte minutatim absumebantur. Γῆρας δὲ δυσαλθεῖς,
καὶ ἐς ὕτειλὴν χρόνιον †.”

NEQUE animadversione indignum videtur, morbo per populum grassante, plurimos passim interea variis stoma-

* Si singultus accedat, lethale; si angina, lethale; si vero accedat difficultas deglutiendi, mortem imminentem prænuntia adstantibus.
G. Baglivi *praxeos medicæ lib. I.*

† Aretæi Cappadocis cap. περὶ δυσεργίης.

chi ventrisque vitiis laborasse, qui tamen Dysenterici haud plane evaserunt; sed, post dejectiones aliquot biliosas, sponte sua, absque omni remediorum ope, plerumque convalescebant.

QUICUNQUE fructus aut æstivos, aut autumnales immodice assumpserant, vel nulla tentabantur Dysenteria, vel, si tentarentur, levissime ægrotabant. Quod quidem nullo modo prætermittendum videtur, cum plurimi scriptores in animum induxerint, morbum, de quo agitur, ipsis hisce fructibus ortum sæpe debuisse. Inde vero nihil noxæ fuisse, testatur haud dubia experientiæ fides. Immo & ab aliis accepimus, eos etiam præfenti & sævienti morbo aliquando in remedium cessisse. Neque hercule ista curatio nova est, aut antiquioribus medicis incognita: cum Alexander Trallianus memoriæ tradiderit quosdam, suo tempore, damascenis, uvisque avide devoratis, celeriter fuisse ad sanitatem perductos. “Οἶδα γάρ τινας δαμάσκηνα τραφέντας ὥλείονα, καὶ τελείως ἀποθεραπευθέντας, ἀβίασως αὐτοῖς τῆς κόπρου διαχωρηθείσης· Καὶ ἄλλας δὲ σαφυλαῖς ταμπόλλαις χρησαμένας *.”

* Vide Alexandri Tralliani lib. viii. pag. 458, edit. Basil.

PRONUM jam hinc ad remedia transitum facturus quæ proponam, ejusmodi habenda sunt, non ut ea semper & in omni Dysenterico, sed plerumque & longe majori, quod aiunt, ex parte respondisse testis sim. Utcunque enim summi auctores alia atque alia, ad hunc morbum profligandum, tanquam sola ac specifica venditarint, id demum de quavis medendi methodo vere fatendum est, quod Celsus de arte ipsa conjecturali dixerit; “rationem ejus talem esse, ut, cum sæpius aliquando responderit, interdum tamen fallat.”

SANGUINIS detractionem supervacuam fore, medicis insedit diu inveteravitque male fundata, male ominata opinio. Id vero auxilium, inter initia, maxime signa aliqua inflammationis si adessent, nunquam alienum deprehendi. Iterari vero oporteret necne, non, nisi ex corporis habitu, & ex ratione vel adæcta vel levatae febris, collendum. Firmis adhuc viribus, atque constanti ætate, intolerabilis aliquis dolor, aut effervescentis febrilis æstus id præsidii genus nullo non morbi tempore flagitabat. Neque enim prudentis est ac circumspecti medici, timere ne imbecillum reddat ægrotantem, cum capit is res agatur.

VOMITU autem fere semper utendum erat; in his morbis perquam necessario, quos bilis concitaverit, Celso auctore. Inter ea vero medicamenta, quæ vomitus causa adhibentur, tartarum emeticum, aqua dilutum plurima, prætantissimum longe visum est. Mirum est sane, quantum inde materiæ flavæ ac viridis sursum egeri soleret, & quanto cum levamine ægrotantium. Nec nihil adjuvabat benignus ille, & per omnia æquabiliter membra diffusus, fudor, qui vomitum, hoc remedio evocatum, insequebatur. Radix quidem illa Brasiliensis, ipecacoanha dicta, raro stimuli satis ventriculo admovere potuit. Opus visum est acriore aliquo medicamento; quod pleniorum vomitum solicitaret, & quod colluvionem, intus residenter, concuteret valentius atque exturbaret. Haud equidem ignoro radicem eam “specificum & ferme infallibile remedium in fluxibus dysentericis* audire:” Nec me latet, nonnullos virtutem quandam in ea alexipharmacam agnovisse, qua scilicet veneno omni, & omni malignitati resistat. Nondum autem experientia edoctus sum, alia unquam ratione prodesse meram ipecacoanham, quam quia

* G. Baglivi praxeos medicæ lib. i. de diarrhoea & dysenteria.

vomitum moveat. Etenim si, ut * Gulielmo Pisoni visum est, “ vim quoque astrictivam post se relinquat,” omnino, ob eam ipsam vim astrictivam, male convenit dysenteriæ. Si vero (quæ est doctissimi † Freindi conjectura) “ in hoc præcipue consistit egregia illa in dysentericis affectibus virtus, quod uberrimum sudorem excitare soleat;” hic etiam tartaro isti emetico cedat neesse est, quod sane hanc virtutem excitandi sudores, præ aliis vomendi instrumentis, & sine rivali, possidet. Atque harum etiam laudum cumulus accedit, quod, re in ventriculo peracta, ad intestina plerumque descendat vis tartari emeticæ, & alvum insuper, cathartici ad instar valentissimi, resolvat. Profecto non est dubitandum, quin vitrum antimonii ceratum, in pharmacopœia Edinburgensi descriptum,

* Gulielmi Pisonis de Indiæ utriusque re naturali & medica lib. ii. cap. ix.

† Vide de febribus commentarios Joannis Freind, pag. 40.

Mihi sane videtur in ipecacoanhæ laudes nimis se effudisse Degnerus. “ Præter effectum suum emeticum, simul adeo peculiare & specificum quid operatur, ut alia vomitoria eam non facile æquent, nec aliud, quod ejus in locum eodem cum effectu succedat, excogitari possit.” Degneri lib. citat. pag. 97.

inde solummodo antidyserterici nomen consecutum sit, quod vehementer & vomitu ventriculum, & alvum purgatione solicitare soleat.

ETENIM in hac re nihil agitur, donec intestina ad naturalem habitum revertantur. Necesse igitur prorsus erat dejectionem quoquo modo moliri. Ea autem primo experiri conveniebat, quibus proprium est ventrem invitare potius, quam cogere; & simul irritamentum illud, quo assidue vexantur intestina, diluere, temperare, demulcere: inter quæ infusum senæ, manna, tamarindus, & si qua sunt his similia, facile primas ferunt. Si vero in his parum sit auxilii; & neque alvi fæces naturales, nec dura illa corpuscula, *scybala* dicta, descendant; ad validiora medicamenta, &, ante omnia, ad salem catharticum amarum (quo nihil fere quidpiam aut certius aut citius alvo moranti calcar addit) protinus transeundum. Rhabarbarum quidem, ut *choleræ* & *acrioribus* quibuscunque humoribus evacuandis dicatum, magnopere laudarunt medici quidam recentiores, jure suo multi nominis. Sed (pace tantorum virorum) id remedii, inter morbi initia, ex toto condemnandum esse videtur. Præter enim id, quod vel effectus ejus levissimus, aut plane nullus sit; vel quod non, nisi

nisi tardiuscule, & impotenter, & fere cum augmento torminum atque inflationis officio suo fungatur; vis ea alvum contrahendi, qua pollet, tantum abest, ut laboranti opituletur, ut vix quidpiam magis possit esse inimicum. Et quidem nequeo quin suspicer, eos, qui auctores sunt, ut mercurius dulcis sublimatus rhabarbaro admistus detur, remedium dysenteriae tanto minus accommodatum conficere, quanto plus rhabarbari admisceatur. Longe vero minus illos conjectari vellem, qui rhabarbaro nucem moschatam, cinnamomum, & alia aromata, hoc est oleum camino, adjiciunt; ea nimirum mente, si Diis placet, ut roberentur intestina, & ut *flatus* discutiantur. Intestinis enim inflammatione æstuantibus, eorum robori intempestive consulitur. Frustra autem in *flatibus* discutiendis operam conterimus; ipsa inflationis causa integra adhuc, aut etiam incremente.

PROFUIT etiam habuisse ea in memoria, quæ * Celsus præceperit; oportere nimirum “ ex inferioribus partibus tepidum infundere vel ptisanæ cremorem, vel lac, vel

* A. Corn. Celsi de Medicina, lib. iv. cap. xv.

adipem liquatam, vel medullam cervinam, vel oleum, vel aquam, in qua lini semen decoctum sit.” Hæc, aut his similia, ano infusa, eum ad modum, qui facile sustineri posset, malum nonnullis tolerabilius reddebat. Neque vero est dissimulandum, non perpetuo, aut in omni ægrotante commode respondisse hoc remedium. Plurimi enim perpeti non poterant vel lenissima quæque, hisce partibus adhibita; quæ quidem ipsa hoc tormenti genus magis magisque exasperabant. Quod & a Baglivo animadversum video. “ Clysteres, inquit, copiose præscripti, quandoque exacerbant morbum, & exulceratis intestinorum fibris majorem orgasmum excitant. Dentur igitur rarius & in parva copia.”

VISUM est interea, dum hæc agebantur, per intervalla temporum, ea adhibere remedia, quæ & muci naturalis vice, aliquo saltem modo, fungi posse viderentur, & parti maxime laboranti succurrere: de quo genere, emulsio amygdalarum, ovi album, amyllum, & mucilago illa radicis Salab, etiam antidyserterica a Degnero dicta, principem locum obtinent. Nulla autem res, declinante morbo, magis adjuvabat, quam medicamenti culinaris confectione, ex lacte bubulo cum recenti adipe decocto, ali-
qui

qua etiam amyli portione adjecta. Id quidem neque gustui insuave, & fere sine aliqua stomachi noxa liberaliter assumi poterat. Apud incolas Hiberniae aborigines, mos est, a majoribus receptus, Dysentericis butyrum liquefactum, remedium longo usu commendatum, dare. Sunt & inter nostrates, qui ejusdem cochleare unum aut alterum, subinde assumptum, sibi, in hoc morbo, feliciter cessisse testentur *.

DIXERIT autem quisquam: “Cum succum papaveris, præsentissimum illud doloris lenimen, mortalibus ægris indulserit providens natura, prohibetne eum immitis atque immisericors medicina? Nunquis ausit istud remedii repudiare, quod sibi remediorum omnium primum putabat olim † Sydenhamus?” Evidem constanter affirmo,

* Fama proditum fuisse, Ludovicum dysenteriam epidemicam, in exercitu graffantem, cera alba in lacte calido liquefacta, totam extirpasse, memorat Degnerus. Tale quoddam medicamentum (addito saponis pauxillo, quo cera solubilior fieret) medicis castrensis, duante bello isto, quod nuper desæviit, ex usu fuisse, accepimus.

† Fatetur idem fieri posse, ut variæ enascantur Dysenteriarum species, ut sunt variolarum, & epidemicorum aliorum, diversis constitutionibus

mo, satius esse illud omnino non contingere, quam primis diebus temere ingerere. Officium quidem est medici, ut celeriter & jucunde; sed, super omnia, ut tuto curet. Festinantem laudo; ita vero, ut non sit periculosa festinatio. Nollem equidem cubanti tortoris vicem exhibere; neque vero indolentiae ejus eo usque consulere, ut non salus ipsa prima semper habeatur. Nollem suavia, in praesentia quae sint, sectari; neque prospicere in longitudinem. Quorsum scilicet pertinet, pacisci cum hoste inducias (si tamen induciæ impetrari possint) breves illas, & infidas, & ipsa præliai contentione magis periculosas? Quorsum cinerem igni inducere, erupturo? Annon ex opio, iisque quæ alvum adstringunt, intempestive adhibitis, tympanitidem ortam vidimus? Neque unico exemplo comprobatum fuit, Dysenteriam hanc, tam imperite tractatam, in epilepsiam, rheumatismum, pleuritidem abiisse. Morbus, certo certius, & in longum trahebatur, & expugnatu difficultior erat, quoties medicus remedia aliqua, ex papavere parata, prius propinabat, quam

tutionibus propriæ, & quæ proinde medendi methodum in aliquibus diversam sibi suo jure vendicent. Sydenhami opera universa, pag. 181, edit. Lug. Bat.

“ cibi

“ cibi digestio in steroris veniret qualitatem*.” Ante id temporis, vel prorsus vitanda erant, vel parcissime saltem adhibenda; nec, nisi cum periculum esse videretur, ne æger, dolore ac vigiliis enectus, succumberet, si inter valla aliqua quietis conciliari non possent. Quemadmodum præcepit olim Alexander Trallianus, τέτοις ἐν πάνυ κεχρησθαι ς συμβελεύω, δίχα πολλῆς αγάθης †. Quam primum vero alvi excretiones naturali se more quodammodo haberent, jam tandem laudanum illud Sydenhami non modo tutum fuisse confiteor, sed etiam aliquando, ad consummationem curationem, magnopere necessarium contendō.

* Cael. Aurel. de morb. chron. lib. iv. cap. vi.

† Οἱ πλεῖστοι τῶν ἀπειρῶν Ἰατρῶν, ἀντίκα κατ' ἀρχὰς τὴν πάθη, τροχισκός, ἢ ἀντίδοτα διὰ ὑπίσ, ἢ ὑσσκυάμος, ἢ μηκωνέας μέλανος, ἢ μανδραγόρας δίδονται τολμώσι, τῷ ὑπνῳ ἐπωδυνίαν πραγμένης φάσκοντες· σφάλλονται δὲ, ὅρντες τὰς νοσήντας, προσληφθείσας πόσεως, ὅλην νυκτὸν ὑπνεῖν, όπει τὸν γατέρα ἀνατέλλεσθαι· τῆς δὲ ἡμέρας ἀνατελλομένης, σπινθὴ μάταιος καταλαμβάνεται· τοιῶντα γάρ φάρμακα, τὸς χυρεὺς εἰς ἐν αἴθραις ζοντα, αἵματείπτως ἐκκρίνει, όπει τὸν κεφαλὴν βαρύνοντα, όπει τὰς δυνάμεις βλάπτοντα, τὸν κοιλίαν πλέον ῥευματίζειν ποιεῖ, όπει ἀνορεξίαν μείζονα ἐπιφέρει. Alex. Trall. lib. viii. p. 444. edit. Basil.

Ac nec illud quidem alienum, cataplasmata calida, quæ molliunt, super ventrem imponere, & fomenta adhibere tum humida, tum sicca. Cum itaque balneum tepidum in calculo renum, & in colica (cui sane propinqua quædam cognatio est Dysenteriæ) tam præsens esse remedium deprehendatur, si quid & in hoc affectu valere posset, semel periculum fecimus. Experimentum autem feliciter atque ex voto cessit. Ægrotanti, quem, per universam hebdomadam, male habuerat Dysenteria, in aquam demisso, dolor illico omnis conquievit: alvus large resoluta est: facilis inde ad bonam valetudinem recursus.

Quod ad rationem victus pertinet (cujus quidem rei paulo subtilior observatio multum admodum tum in aliis corporis morbis, tum in hoc adprime utilis est) is tenuis esse debebat, & levissimæ materiæ; præcipue ex iis, quæ emolliunt, quæque intus haud facile corrumpuntur. Oportebat igitur carnem omnino omnem cibo subtrahere; &, primis diebus, ne jus aliquod vel e pullis indulgere. Sorbitionibus utendum erat ptisanæ, vel alicæ, vel oryzæ, omnibusque quot-

quot

quot ex * lacte comparari solent ; eo quod lac mitissimum alimenti genus præstet, quodque ventrem emolliat simul ac liquet. Nec minimum laudis merebatur + serum illud lactis vulgare (cui fane multum antiqui medici tribuerunt) neutquam certe contemnendum, quod parabile sit, & vilis pretii ; cum, mixturis medicamentorum

* Diocles in libris, quos de passionibus, atque causis, & curationibus scripsit, lac ordinat cum melle bibendum, ventrem provocans in fluorem. Item utitur ptisana cum adipe sorbenda. Praxagoras statuit, ventrem deducendum peplio & lacte plurimo, cum mulso—& aqua salsa, & succo Betæ, & oleo cum mulso. Offert farinam cum lacte coctam, quæ indigestibilis probatur : Sic etiam tritici ptisanam cum cantabro. Cæl. Aurel. loc. citat.

+ Solo sero lactis Dysenterias sœpissime profligavi. Multi auctores pro magno secreto habent hoc remedium in Dysenteriis, G. Baglivi praxeos med. lib. i.

Cum an. 1726, hic & in vicinis urbibus, maxime Altenburgi, sœviret Dysenteria, qua multi perierunt ; ipsi rustici, spretis omnibus pharmaceuticis, quæ maxima ex parte erant calidiora, sero lactis, item lacte ebutyrato per totum morbi decursum utebantur, & præ aliis felicissime evaserunt. F. Hoffmanni med. rat. syst. tom. iv. sect. ii. cap. vii.

quibuscumque palmam aliquando præripiat. Etenim corruptæ miscuisse novam & sinceram materiam proderat. Proderat (ut loquar cum Sydenhamo) hoc lenissimo li-
quore, morbum tanquam diluvio submergere.

PERSÆPE accidebat, ut, morbo jam fatiscente, intesti-
num rectum crudeli admodum tenesmo cruciaretur. Id autem mali sua sponte, velut fluctus post tempestatem,
subsidebat. “ Tolerandum itaque erat ægroto, donec
revocari possent vires ; quibus redeuntibus, pari passu
proripiebat se hoc tenesmi symptoma *.”

Si in ullo corporis affectu alicujus pretii habeatur illud Celsi præceptum, “ in conclavi quam maximo æger cu-
bare debet, quo multum & purum aërem trahere possit,” in hoc certe habendum erat vel maximi. Neque minus conveniebat sedulo operam dare, ut in omni re, munditiæ,
quantum fieri potuit, exquisitæ studeretur. Id quidem tum cubanti salutare, tum etiam ministris magnopere necessarium. Quanquam enim in ædibus civium locu-

* Sydenhami opera universa, p. 189, edit. Lug. Bat.

pletiorum raro propagari visa sit hæc nostra Dysenteria, longe alia tamen, & miserior fors erat immundæ paupertati ; neque omnino dubitandum, quin, in infimis de plebe familiis, disseminaretur contagio, &, pestilentiae ritu, ab alio corpore ad aliud transfiret.

Ubi jam esse in tuto videbantur omnia, præcipue verendum tamen erat, ne in eundem morbum denuo reciderent incauti nimis & improvidi, & fiducia secundæ valetudinis abusi. Diu igitur vitare oportebat destillationes, & cruditates : Diu assumendi cibi faciles, & qui ventriculo simplices federent. Tarde enim confirmabantur intestina ; nec facile erat morbum, reliquiis suis pertinaciter inhærentem, funditus penitusque elidere. Aqua, in qua lignum campechense incoctum fuerat, convalescentibus salutare erat præsidium*. Cortex peruvianus, nisi intestinis jam ad aliquam firmitatem restitutis, adeo nihil proficiebat, ut aliquando multum etiam malo adjiceret : eo autem opportune dato nihil prius, aut ad refectionem corporis efficacius. Equo vehi plurimis pro remedio erat.

* Cortex Guianeus, simarouba, haud, ullo morbi tempore, medicorum votis respondit.

INEUNTE mense Octobri, An. M.DCC.LXII, cadaver hominis Dysenteria exticti secuit vir & ingenio & modestia singulari, Gulielmus Hewson, celeberrimo Huntero nostro in re anatomica socius atque adjutor. Ille hæc, a se animadversa, mecum humanissime communicavit ; quæ, cum ad penitorem morbi cognitionem adprime faciant, lectori minime sunt invidenda.

“ INTESTINIS, inquit vir diligens & acutus, conspectui subjectis, eorum parietes mole admodum auctos percepit ; aliquibus etiam in locis coarctatos. Ea cum forfice sursum versus aperueram, facies interior recti, coli, & cæci, & particulæ etiam alicujus extremi ilëi livida visa est, intestinum sphacelo corruptum haud male referens. Istam vero livoris speciem haud aliud induxerat, quam mucus quidam intestinis hisce ubique illitus, aterrimo colore, sanguinique omnino similis, qui, e vena diutius emissus, jam prorsus computruerit. Inquisitione diligentius facta, faciem eam intestinorum interiorem ingenti tuberculorum numero obseßam vidi ; quæ pustulis quidem variolarum magis inter se inæqualia fuerunt, ad cætera vero haud multum absimilia. Muco penitus abstergo, nulla membrana, superficiem quæ tegeret, inventa est.

est. Hæc tubercula digitis quoties pressi, ex iis pauxil-lulum quiddam liquoris cruenti exudavit. Incidens, so-lida ea inveni : et primo quidem aliqua mihi oborta est suspicio, ea non alia fuisse, quam corpuscula fungosa ex ulceribus quibusdam oriunda. Sed cum statuissim eorum naturam quanta possem diligentia investigare, nihil tan-dem explorati de re perdifficili atque obscura ausus sum fatis decernere. Tunica illa intestini, quæ a peritonæo oritur, & altera illa, muscularis dicta, solito quidem crassiores, integræ tamen inventæ sunt. Tunica cellula-ris & villosa adeo inter se confusæ fuerunt, adeoque den-satæ vi inflammationis, ut utrum a cellulari tunica (in-terna scilicet prius destructa) ortum duxerint hæc tuber-cula; an ea tunicæ villosæ solummodo concretiones exti-terint, omnino incertus hæserim.

ANIMADVERSUM est tubercula per omnem internam superficiem crassiorum intestinorum minime æquali rati-one sparsa fuisse; in altera parte plura, in altera pauci-ora inventa.

IN crassioribus intestinis nihil steroris fuit. Quod ad intestina tenuia pertinet, & ad alia viscera abdominis; ea quidem

quidem nihil præter naturam conspectui nostro obtulerunt.

PARTICULA extremi coli, aqua diu macerata, albissima tandem facta est, perinde ac si perfecta ei sanitas contigisset. Neque enim solum mucus ater ille, sed etiam sanguis universus, quicunque aut in vasis, aut in spatio, partibus interjecto, hæserat, omnino ablutus est. Atrum itaque illum muci colorem, neutquam ex sphacelo ortum fuisse, satis hoc argumento opinor patere. Particula extremi coli memorata, in museo anatomico Hunteriano asservatur.

HAUD longo temporis intervallo, viri generosi, eodem morbo extinti, cadaver secui: huic autem operi interfuit medicus doctissimus, Joannes Pringle. In hoc corpore, crassiora intestina prope eadem omnia, quæ in altera historia fusius descripsi, repræsentarunt. Hic vero tubercula non tam sibi invicem contigua, & etiam pauciora invenimus. Neque adeo evidenter patuit, eorum superficie nullam obductam fuisse membranam. In cæteris, quantum pertinuit ad intestina, alterius alteri cadaveri similitudo fuit absoluta."

CORONIDEM

CORONIDEM huic, quicquid est operis, imponent literæ, quas ad me, de hac ipsa re, dederit vir, ingenii laude inter primos florens, Charltonus Wollafton. Ille nuper rime II cadaverum dysentericorum alvum secuit; laudabili eo consilio, ut, quæ præcipue morbi sedes esset, quænam viscerum partes vestigia ejus impressa retinerent, certiorem se faceret. Cumque omnia, a se animadversa, mecum humaniter communicaverit, eadem publici juris lubenter facio, & harum rerum studiosis expendenda in manus trado.

GEORGIO BAKER, M.D.

CHARLTONUS WOLLASTON

S.

CUM te, vir amicissime, de Dysenteria epidemica,
quæ Londini Anno M.DCC.LXII sœviit, com-
mentarium confidere intellexerim; rem nec tibi in-
gratam, nec a vitæ meæ instituto alienam, me facturum
opinatus sum, si tibi impertirem quid mihi de sede Dysen-
teriæ anatomicia nuperrime pateficerit; duorum nautarum
dysentericorum cadavera dum inciderem. Eo lubentius
ad hanc opellam me accinxí, quod non multæ editæ
sint observationes, a cadaveribus eorum, qui huic morbo
succubuerunt, desumptæ; & quod probabile hinc vide-
atur, Dysenteriæ epidemicæ Londinenſis eandem omnino
fuisse naturam, ac illius, quæ tot nautas, & milites,
quotannis tollit. In his enim nautis (qui e navi
oneraria, in qua morbus diutius jam sœvierat, ad nosoco-
mium nostrum delati sunt) eadem aderat contractio intes-
tini

tini coli, & recti, idem morbus tunicae internae villosae horum intestinorum, eadem tubercula fungosa, ac in iis cadaveribus, quae secuit Hewsonus noster.

EORUM alter (annos circiter quadraginta natus) morbo jam per sesquimensem implicitus fuerat. Diarrhoea incruenta primo correptus est; nullo comitante dolore, nullo tenesmo. Quum per aliquot jam dies durasset diarrhoea, dolor ortus est inter umbilicum & ossa pubis. Ex eo tempore perpetua erat dejiciendi cupiditas, cum summo cruciatu in intestino recto; merus vero sanguis, aut mucus, alvo redditus. Per integrum mensem his malis conflictato, corpus perquam imbecillum factum est. Cum ad nos delatus esset, pulsus vix sentiri potuit; lingua quam maxime arida; dentes, & labia, humore nigro inhærente deturpata; manus frigidæ. Denique post quinque dies mortem obiit.

MORTUI cadaver secuimus. In membrana cellulari, ut & in omento, vix quidpiam adipis invenimus. Intestina tenuia morbo parum affecta; nisi quod tunica externa magis rubra quam ex consuetudine fuerit, & hic illic colore nigro imbuta. Intestinum tamen vix

gangræna correptum, aut saltem vix minus firmum vi-
fum est, quam pars ista intestini, ubi color non mutatus
persestiterat. In intestino jejunio (decem circiter pollices
infra duodenum) insignis fuit intestini, quod dicimus,
intus-susceptio: nulla tamen ibi inflammationis, aut
gangrænæ, nota. Nihil omnino sanguinis, aut muci
sanguinei, in intestinis tenuibus. Pars ima intestini ilei
inflammationis signa magis evidenter exhibuit. Tunica
interna villosa quam maxime rubra: tunica autem exter-
na nigerrima. Intestinum cæcum aëre distentum. Co-
lon vero totum & rectum mire contractum; adeo ut vel
hujus vel illius intestini diameter nusquam tres quartas
partes pollicis æquaverit; quibusdam in locis etiam in
minorem molem contracta. Tunica externa albissima.
Intestino colo & recto e corpore excisis, & secundum lon-
gitudinem sectis, in conspectum venit tunica interna vil-
losa, muco sanguineo obducta: hoc muco spongia deter-
so, in tunica villosa non leves morbi notas invenimus:
tota enim reserta fuit tuberculis; hinc rotundis, parvulis,
rubris; inde latis, fungosis, eminentibus; quæ visa sunt
conflari ex tuberculis quamplurimis parvulis, in eminentia
tiam unam fungosam cœuntibus. Inter hæc tubercula
pars quædam tunicæ villosæ sanam quibusdam in locis sepe
obtulit.

obtulit. Præter hæc tubercula rubra, maculas quasdam vidimus parvulas, rotundas, nigras, petechiis illis, inter exanthemata variolosa aliquando observatis, simillimas. Totum intestinum rectum, & pars ima intestini coli, tuberculis hisce rubris abundarunt; at nullas ibi maculas nigras vidi: per reliquam vero partem intestini coli, & tubercula rubra fungosa, & maculas nigras, huc illuc sparsas. Icones duas subjeci huic epistolæ, ut res, fortassis obscura, nec quidem verbis facile describenda, inde dilucidior reddatur. In Tab. I. depingitur portio intestini recti discissi, & quasi inversi; ut tubercula, tunicam internam villosam obsidentia, magis manifesta sint. In Tab. II. portio intestini coli discissi depingitur; ut maculæ nigræ, inter tubercula dispersæ, sub oculis pateant. Portio hæc intestini e media parte transversæ flexuræ coli dissecta fuit. Intestinum & hoc & illud in museo Hunteriano servatur. In aliis locis intestini coli, nec maculæ nigræ, nec tubercula fungosa adeo crebra apparuerunt. Nihil omnino stercoris, scybalæ nulla in toto tubo intestinali inventa sunt: biduo tamen ante mortem, postquam pauxillum salis cathartici assumpsisset, stercus aliquod, muco & sanguine commixtum dejecit. Hepar magnum, & ima pars ejus, intestino colo proxi-

ma,

ma, colore nigro fuit; parti tamen interiori hepatis naturalis color. Vesica fellis quam maxime turgida, bile repleta, at coloris flavi, oleosi; oleum olivarum, aut albumen ovi, cum pauxillo vitelli commixtum, potius quam bilem cysticam referente. Juvenis quidam, qui huic sectioni affuit, bilis tantillum delibare ausus, eam saporis omnino dulcis deprehendit. Cætera omnia viscera abdominalia sana reperta sunt; nisi quod mesenterium coloris nimium rubri videretur, & adipe omnino vacuum. Sanguis in vena cava fluidus, & coloris nigerrimi.

ALTER nauta, quum morbo jam per unum & viginti dies laborasset, ad nos delatus est. Ætas hujus hominis vix quinquagesimum annum excesserat. Ille, jam per aliquot dies febre detentus, forte fortuna in mare delapsus est; & diu nando ægre se incolumem præsttit. Ea ipsa nocte qua id acciderat, dolore summo in abdomine correptus fuit, & febre: inde dysentericus evasit. Multum & sanguinis, & muci dejecit; stercoris omnino nihil. Perpetua autem fuit desidendi cupiditas, dolorque in ano. De angore etiam summo conquestus est in medio dorso, & ad regionem ventriculi; ut & de dolore in vesica urinaria. Urinam scilicet sanguine tintam per aliquot jam menses reddiderat.

reddiderat. Septimo die postquam in nosocomium venerat, periit. Per triduum jam ex toto discussus fuerat dolor; pulsus tamen tremulus, & abdomen tumidum, & intentum, viscera gangræna correpta fuisse, haud fallaci testimonio indicavere.

MORTUI cadaver die sequenti secuimus. Intestina crassâ adeo sphacelata fuere, ut ex odore teterrimo, inde orto, vix potuerimus subtiliorem observationem sectioni anatomicæ adhibere. Intestina tenuia omnino illæsa invenimus; nullæ aderant maculæ nigræ, inflammationis nullæ notæ. Intestinum cæcum aëre distentum fuit: coli quoque flexura transversa distenta, & sphacelo adeo exesa, ut per foramina quatuor, vel quinque, lata, materia fusca, gangrænofa, odore teterrimo, cum fæcibus alvinis commista, in cavum abdominis effluxisset. Tota hæc coli pars hepatici, lienii, & ventriculo connexa, & gangræna penitus corrupta fuit: unde factum est, ut neque intestinum e cadavere eximere, neque tunicam internam in hac parte accuratius contemplari, liceret. Partem reliquam coli, sicut in altero cadavere, arcte contractam invenimus; ut & rectum; tunicam externam albam; tunicam quoque internam villosam, muco sanguineo

guineo obductam. Tubercula fungosa visa sunt; at non adeo crebra, neque adeo lata, aut alta, ac in altero cadavere. Maculas nigras nullas vidimus.

HEPAR omnino sanum fuit; ut & cystis fellea, & bilis ipsa. Vesica urinaria magna, & durior solito; præcipue pars ejus posterior, recto contigua; ubi tumor scirrhosus inventus est, ovum gallinaceum magnitudine æquans. Nullus calculus vel in vesica, vel in ureteribus, vel in renibus: quod notatu dignum mihi visum est; miser enim, ut supra monui, sanguinem cum urina per menses aliquot reddiderat. Vale.

Dabam Londini, Prid. Kal. Jan. M.DCC.LXIV.

TAB. I.

O. W. delin?

P. C. C. sculpt.

TAB. II.

B. H. delin.

P. C. Anot. sculp.

